

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) กรณีศึกษา สาขาสารภี อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาสารภี อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางด้านสังคมของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้ค้างชำระ

ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48 ปี 8 เดือน การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา สมรสแล้ว ส่วนใหญ่จะถือครองที่ดินเป็นของตนเอง โดยมีที่ดินที่ถือครองเฉลี่ย 2 ไร่ 296 ตารางวา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรทำสวนเป็นอาชีพหลัก ส่วนใหญ่จะมีอาชีพรอง โดยการรับจ้าง มีสมาชิกที่มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน มีรายได้รวมทั้งรายได้จากการเกษตร และนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 93,293.65 บาทต่อปี โดยรายได้จากภาคการเกษตร เฉลี่ย 60,748.91 บาทต่อปี รายได้รวมจากนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 39,198.80 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 61,251.98 บาทต่อปี โดยมีค่าใช้จ่ายรวมจากภาคการเกษตร เฉลี่ย 38,676.86 บาทต่อปี จากนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 29,083.380 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครัวเรือน เฉลี่ย 13,517.92 บาทต่อปี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจากธนาคารที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.

โดยรวมแล้วลูกค้าเห็นว่าปัจจัยจากธนาคารมีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ในระดับน้อย โดยเห็นว่า ปัจจัยจากธนาคารด้านการบริการสินเชื่อ (ก่อน/หลังกู้เงิน) ของ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ในระดับน้อย ปัจจัยจากธนาคารด้านศักยภาพของพนักงานธนาคาร มีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ในระดับน้อยที่สุด และปัจจัยจากธนาคารด้าน

ความช่วยเหลือทางการตลาด มีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยด้านการบริการสินเชื่อ (ก่อน/หลังกู้เงิน) ของ ธ.ก.ส. ถูกค่าเห็นด้วยในระดับปานกลางเป็นอันดับแรก คือ ขาดการติดตามและการดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิดปัจจัยด้านศักยภาพของพนักงานธนาคาร ถูกค่าเห็นด้วยทุกข้อความในระดับน้อยที่สุด โดยอันดับแรกคือ พนักงานไม่สักระมัดในการให้สินเชื่อเกษตรกร สำหรับปัจจัยด้านความช่วยเหลือทางการตลาดถูกค่าเห็นด้วยในระดับมาก เป็นอันดับแรกว่า ธนาคารไม่สามารถหาตลาดที่แน่นอนในการรองรับผลผลิตของเกษตรกร

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจากภายนอก (สภาพแวดล้อม) ที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.

โดยรวมแล้วถูกค่าเห็นว่าปัจจัยจากภายนอก (สภาพแวดล้อม) มีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ในระดับน้อย โดยเห็นว่า ปัจจัยจากภายนอกภาวะภัยธรรมชาติ และภาวะทางการเมือง มีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ในระดับน้อย ส่วนปัจจัยจากภายนอก (สภาพแวดล้อม) ด้านภาวะเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ต่อระดับการค้างชำระหนี้ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านภาวะภัยธรรมชาติ ถูกค่าเห็นด้วยในระดับปานกลางเป็นอันดับแรกคือ ลมพายุหรือวาตภัย ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจ ถูกค่าเห็นด้วยทุกข้อความในระดับมากที่สุด อันดับแรก คือ เศรษฐกิจซบเซา ส่วนปัจจัยด้านภาวะทางการเมือง ถูกค่าเห็นด้วยในระดับปานกลาง เป็นอันดับแรก คือ ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐบาล เช่น กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

ส่วนที่ 4 หนี้และการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาสารภี อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ลูกค้าส่วนใหญ่ ได้รับสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. ประเภทสินเชื่อระยะยาว กู้เพื่อแปรรูปสินค้าเกษตร โดยใช้หลักทรัพย์เป็นหลักประกันเงินกู้ในการกู้เงินจากธนาคาร และกู้ในวงเงินเฉลี่ย 261,647.19 บาท ซึ่งเป็นเงินกู้ระยะยาวมีระยะเวลาชำระหนี้เฉลี่ย 10 ปี ลูกค้ามีหนี้ค้างชำระกับ ธ.ก.ส. เฉลี่ย 48,097.95 บาท หรือมีหนี้ค้างชำระเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 35.87 ของยอดสินเชื่อทั้งหมด และส่วนใหญ่ค้างชำระหนี้มาแล้วเฉลี่ย 2 ปี 6 เดือน

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

ลูกค้าที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขในด้านการผลิตทางการเกษตร ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้าน ธ.ก.ส. และด้านปัจจัยภายนอก ให้ความเห็นในแต่ละด้าน ว่าปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตรอันดับแรก คือ ต้นทุนการผลิตสูง เช่น อาหารสัตว์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาบำรุง และเห็นว่าธนาคารควรจัดหาวัสดุการเกษตรราคาถูกลงมาจำหน่าย

ปัญหาด้านการตลาด อันดับแรก คือ สินค้าล้นตลาด โดยเสนอแนวทางแก้ไขว่า ธนาคารควรหาตลาดรองรับผลผลิตให้เพียงพอ

ปัญหาด้านการเงิน ลูกค้าเห็นว่าค่าครองชีพสูง เป็นปัญหาอันดับแรก โดยเสนอแนวทางแก้ไขคือใช้เศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหาด้าน ธ.ก.ส. ลูกค้าเห็นว่าค่าดอกเบี้ยปรับสูง เป็นปัญหาอันดับแรกของด้าน ธ.ก.ส. โดยเสนอแนะว่าธนาคารควรชี้ระยะเวลาผ่อนชำระหนี้ให้ สำหรับปัจจัยภายนอกนั้น ภาวะการเมืองที่เป็นปัญหาสำคัญ คือ นโยบายการเมือง ไม่แน่นอน ไม่เป็นรูปธรรม ไม่ต่อเนื่องและแก้ปัญหาระยะสั้น หรือแก้ไขเฉพาะหน้า ซึ่งลูกค้าเสนอว่า รัฐบาลควรกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหานี้ในระยะยาว

ส่วนที่ 6 ทดสอบสมมติฐาน

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อหนี้เงินกู้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาสารภี อ.สารภี จ.เชียงใหม่ พบว่า รายได้ครัวเรือนภาคเกษตร (บาท) และรายได้ครัวเรือนนอกภาคเกษตร (บาท) มีผลต่อหนี้ค้างชำระ ซึ่งปัจจัยทั้งสองมีอิทธิพลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระในอัตราร้อยละ 64.9 ที่เหลือเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา

ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร มีผลต่อหนี้ค้างชำระระยะสั้น ปัจจัยนี้มีอิทธิพลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระระยะสั้น ในอัตราร้อยละ 59.7 ที่เหลือเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา

รายได้จากภาคเกษตร และรายได้นอกภาคเกษตร มีผลต่อหนี้ค้างชำระระยะปานกลาง ปัจจัยทั้งสองมีอิทธิพลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระระยะปานกลาง ในอัตราร้อยละ 72.9 ที่เหลือเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา

รายได้จากภาคเกษตร และ ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร มีผลต่อหนี้ค้างชำระระยะยาว ปัจจัยทั้งสอง มีอิทธิพลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระระยะยาว ในอัตราร้อยละ 82.9 ที่เหลือเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา

ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากธนาคาร และปัจจัยจากภายนอก กับระดับการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว ธ.ก.ส. ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยภาพรวมปัจจัยจากธนาคารและปัจจัยจากภายนอก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว ธ.ก.ส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความสัมพันธ์ในแต่ละด้านนั้น ปัจจัยจากธนาคารด้านความช่วยเหลือทางการเงินและการตลาด และปัจจัยจากภายนอกด้านภาวะภัยธรรมชาติ มีความสัมพันธ์กับระดับการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว ธ.ก.ส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว ธ.ก.ส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าวธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมศึกษา สาขาสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลในประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านรายได้ครัวเรือนภาคเกษตร (บาท) และรายได้ครัวเรือนนอกภาคเกษตร (บาท) มีผลต่อการหนี้ค้างชำระของเกษตรกรปลูกข้าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยกับหลายท่าน อาทิเช่น ถัลยา ไทวิชญ์ชัย (2535) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าวธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระหนี้ ได้แก่ รายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนม รายได้สุทธิจากการเกษตรอื่น ส่วนปัจจัยที่มีผลเป็นอุปสรรคต่อการชำระหนี้ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค และชำระหนี้สินอื่น ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนการชำระหนี้ ได้แก่ รายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนมและรายได้สุทธิจากการเกษตรอื่น ๆ ส่วนปัจจัยที่มีผลเป็นอุปสรรคต่อสัดส่วนการชำระหนี้ คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อุดม ละม่อม (2548) ศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าวธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) กรมศึกษา สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรใน

ระดับปานกลาง ปังจัยภายนอกมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง และ ปังจัยจาก ธ.ก.ส. มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อย นอกจากนี้ จากแนวคิดของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2533) กล่าวว่า ปังจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลให้เกษตรกรเป็นหนี้ ได้แก่ ปังจัยด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับปังจัยการผลิตต่าง เช่น ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ ปัญหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ปังจัยด้านการตลาด อันได้แก่ พ่อค้าคนกลาง ข่าวสารทางการตลาด และกลไกของรัฐ นอกจากนี้ ปังจัยด้านด้านเงินทุนก็เป็นผลในการค้างชำระหนี้ของเกษตรกร รวมถึงปังจัยด้านสังคม การเมือง และปังจัยอื่น ๆ ส่วนทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งชำระหนี้เงินกู้ไม่ได้ตามกำหนดของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2543) กล่าวว่า ปังจัยที่ทำให้เกิดหนี้เงินกู้ค้างชำระ เป็นปังจัยที่เกิดจากตัวผู้กู้ หรือเกิดจากภายนอกและเกิดจากตัวสถาบัน (ธ.ก.ส.)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปังจัยด้านเศรษฐกิจ ปังจัยจากธนาคาร และปังจัยจากภายนอก มีความสัมพันธ์กับการค้างชำระหนี้ของลูกค้าเกษตรกร ธ.ก.ส.

1. ธ.ก.ส. ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับปังจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนและสร้างกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร ลูกค้า ธ.ก.ส. ประกอบกับข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรลูกค้า และจัดชั้นเกษตรกรลูกค้า รวมทั้งกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า

2. ด้านปังจัยด้านเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรมีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกร ธนาคารควรจัดให้มีการอบรม การจัดทำสมุดบัญชีครัวเรือน และวิถีทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายให้แก่เกษตรกร ในส่วนของรายได้นอกภาคเกษตรที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ และควรส่งเสริมให้เกิดอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ โดยติดต่อประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจัดหางบประมาณและขอความร่วมมือกับอาจารย์จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมาช่วยฝึกสอนอาชีพเสริม

3. ธ.ก.ส. ควรให้สินเชื่อนในลักษณะของการควบคุม ดูแล ติดตาม และให้คำปรึกษาแก่ลูกค้า (Supervised Credit) เพื่อให้ลูกค้าใช้เงินกู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประโยชน์ในด้านการผลิต ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรโดยการจัดพนักงานพัฒนาธุรกิจ ไปให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการใช้เงินกู้ของ

เกษตรกรให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งอาจจะกระทำโดยการให้พนักงานออกเยี่ยมเยียน/พูดคุย กับชาวบ้านถึงบ้าน เป็นต้น

4. ธ.ก.ส. ควรสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างเกษตรกรกับองค์กรในท้องถิ่น เพื่อให้มีอำนาจต่อรองในการกำหนดราคาผลผลิต

5. ธ.ก.ส. ควรสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับการลงทุนโครงการเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อการแปรรูปสินค้าการเกษตรอันเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของท้องถิ่น เช่น การแปรรูปลำไยอบแห้ง หรือการแปรรูปผลผลิตการเกษตรในรูปแบบอื่น เพื่อสนองตอบต่อนโยบายของรัฐบาลในโครงการลำไยอบแห้ง

6. ธ.ก.ส. ควรให้เจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้ หรือแนวคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลูกค้านี้ค้างชำระ รวมทั้งรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร ที่อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ลูกค้าเกษตรกร ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่สามารถสร้างรายได้เพียงพอกับความต้องกร เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาซ้ำซ้อน โดยการให้พนักงานธนาคารออกเยี่ยมเยียนชาวบ้านโดยผ่านผู้นำหมู่บ้าน เพื่อให้ความรู้แก่ชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

7. ด้านปัจจัยจากธนาคารในเรื่องของความช่วยเหลือทางการเงินการตลาด ที่มีผลต่อระดับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรนั้น ธนาคารจะต้องร่วมมือกับสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้าธ.ก.ส. (สกต.) ในการหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า เกษตรกรให้ทั่วถึงและเป็นธรรม

8. ด้านปัจจัยจากภายนอก กรณีเกิดภาวะภัยธรรมชาติ ธนาคารต้องเร่งให้ความช่วยเหลือโดยการขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ และประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลืออย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

1. ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ ระหว่างลูกค้าเกษตรกร ธ.ก.ส. กับลูกค้าธนาคารพาณิชย์ ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ หรือระหว่าง ธ.ก.ส. ทุกสาขาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาตัวแปรทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อศึกษาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาปรับปรุงประยุกต์ใช้ใน ธ.ก.ส. สาขาสารภี

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะนำลักษณะการถือครองที่ดิน ปริมาณหนี้ของระบบ วัตถุประสงค์ในการกู้ และหลักประกันเงินกู้ เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ว่ามีผลต่อการค้างชำระหนี้หรือไม่

3. ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการพักชำระหนี้ กับประสิทธิผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษา โครงการพักชำระหนี้ว่าสามารถแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงไร และจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้

4. ควรทำการศึกษามูลเหตุของการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรทั่วประเทศ เพื่อให้เห็นถึงสาเหตุและรายละเอียดของการค้างชำระหนี้ที่แท้จริงว่าเกิดจากมูลเหตุใด